

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

De Personis Ecclesiasticis, Earumque statu, Dignitate, munere, &
Immunitate

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 3. De officio Parochi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61816)

in totâ provinciâ Tolletanâ presbyteros, qui Parochiales ecclesias obtinent, non posse Iudices ordinarios, aut delegatos esse appellationum ex Decreto Pauli V. die 17. Aug. 1615. & Gregorii XV. die 9. Maii. 1622. ubi extendit ad omnes ecclesias parochiales Castellæ, & Legionis.

VIII. Olim studiorum causa per septennium abesse licuit parochis, hodie verò id permittere episcopi non possunt iuxta *Con. Tr. sess. 23. c. 1.* Et Congregatio Cardinal. non semel consulta respondit, non esse sufficientem causam absentiae, ut studijs incumbant, nec Ordinarijs liberum esse illi licentiam impertiri, nec fructus percipere posse, si quando ob prædictam causam abstuerint. Quibus autem conditionibus concedi facultas possit, à *Conc. Trid. loc. citato ita* definitum est, ut episcopus causa probè cognita indulgere velit, licentiam in scripto, & gratis concedat, relicto Vicario cum congrua mercede ab eodem Episcopo approbato.

IX. Non excusat Parochum à residendo aëris intemperies ab extrinseco causata, nisi certo anni tempore, nec inimicitiae capitales. In his quæ sine culpa parochi ortæ sunt, datur annus. *Declarat. Con. Tr. l. cit.* Oidium solum parochianorum non sufficit. Neque senectus excusat, quamvis illi Ordinarius daret idoneum Vicarium. Idem dicendum de infirmitate etiam dato, & constituto adiutore, nisi aliter, quàm in distant loco curari non possit. Præterea in nullo casu excusatur Parochus ne administret Sacramenta morienti, ne quidem metu pestis, seu alterius contagiosæ infirmitatis *6. si presbyter 26. q. 6.* Alias, quod supra diximus *Tit. 11. §. 3.* absentiam ab episcopo concessam excusat Charitas, necessi-

tas & ecclesiae utilitas. Denique ab *Conc. Trid. sess. 23. c. 1.* indulgetur, ut singulis annis animi relaxandi causa abesse queant per duos menses continuos, vel divisos, dummodò iusta causa sit, quod illorum conscientia relinquatur. *Toletus l. 5. c. 5. n. 3.* monet ad legitimam parochi absentiam quatuor conditiones requiri 1. est, ut causa rationabilis sit. 2. ut probeur ab episcopo & in scriptis. 3. ut ad summum duorum mensium sit. 4. ut interea substituatur aliquis cum congrua fructuum portione, qui benè, & absque defectu absentis munus obeat. Adde Petri à Soto doctrinam, de cura animarum *lect. 5.* ubi post summè necessaria & salubria monita subdit. Absentes Parochos propter absentiam obligandos non esse ad restitutionem fructuum, cum sufficiat agnoscere, quantum sit peccatum, contra quod terribiliter per Zachariam Prophetam clamatur. *Va pastor, & idolum derelinquens gregem.* Sed de non restituendis fructibus congruè explicandum est, nimirum si officio suo per Vicarium satisfaciatur, *V. Bern. Possen. l. de Curato. c. 1. n. 33.*

§. III.

De officio Parochi.

I. PRæcipuum munus Parochi est verbum Dei prædicare, de quo *Concil. Trid. Sess. 5. c. 2.* Archipresbyteri quoque, Plebani, & quicumque Parochiales, vel alias curam animarum habentes Ecclesias obtinent, per se, vel per alios ab Episcopo approbatos, si legitime impediti fuerint, saltem diebus Dominicis, & Festis solennibus plebes sibi commissas pascant salutaribus verbis, docendo, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem. Materiam, & modum concionandi *Leo X. in Con. Lateran. præscribit. Can. 7. de offic. Pra-*

ceptorum puerorum. *Piascius. Par. 2. c. 3. nu. 16.* ubi à parochio negligente subtrahendam ab episcopo partem fructuum dicit, eamque tribuendam alteri, qui vices suppleat.

II. De illis, qui ad concionandum, cum per se possint, alios substituunt, dubitari merito potest, an satisfaciant muneri tuo, cum manum sub axillâ ponant, & alios permittant triturate. Negat *Barbosa pag. 113.* satisfacere quoad Deum, si totius anni conciones alteri committant, quemadmodum non satisfaciunt, qui totam curam Vicario permitterent, nisi à consuetudine immemoriali excusentur. Vnde si quis velit habere Vicarium, habere potest in coadiutorem, non tamen, ut totum onus soli imponat. *V. Instructionem Pastorum S. Caroli Borrom. pag. 68. & seqq. Bernard Possu. l. de Curato c. 3. n. 2.*

III. Dominicis saltem & alijs diebus festis doctrina Christiana à parochis tradenda est. *Conc. Trid. sess 5 c. 2. & sess 24 c. 4. Pet. à Soto lect. 6.* Nimum negligentes peccare mortaliter, existimat. *Zerola Par. 2. V. Doctrina Christiana. Azor. 11. l. 3. c. 12. q. 16. Regin. l. 20. c. 1. sect. 3. n. 68. Tol. l. 5. c. 5. Bern. Possu. l. de Curato c. 4. Piascius Par. 2. cap. 3. pag. 152. Pii V. Bullam.* proponit, quâ tam pro operi faventibus Indulgentiæ conceduntur, nimirum 40. dierum de iniunctis penitentibus cuilibet, qui doctrinam Christianam rudes docuerit. Plenariam Indulgentiâ *Innocentius X.* largitur in suis Extraordinarijs. Adde *Emman. Sa. V. Parochus n. 5.* ubi cum dixisset magnam Parochi negligentiam in docendo necessaria ad salutem, cuiusmodi est symbolum &c. mortalem esse, exclamat, *Va parochis, Va episcopis, va presbyteris.* Plenum molestiâ & tædio opus

est, fateor, sed quod summè necessarium, divinæ gratiæ auxilio se catechizans roborat, eaque mente recolat identidem, quæ eruditè & piè suggerit *P. Iosephus A Costa de procur. Indor. salute l. 4. c. 31.*

IV. Circa administrationem Sacramentorû dubitatur, An parochus excommunicatus possit parochianis suis occultè Sacramenta administrare? *Affirmat Soto in 4. D. 22. art. 4.* quia creditor potest debitum suum ab excommunicato petere, & debitor licitè solvit. *c. Intelligimus de iudic. c. si verò de sent. excom.* Item qui homicida occultus est, non peccat celebrando missâ, quâvis irregularis sit, modò confessionem, vel contritionem præmiserit, & moraliter certum sit eum infamatum iri de facto homicidio, nisi celebret ut *Nav. docet c. 27. n. 239.* Alii hanc Soti opinionem existimant periculosam esse, ut *Lopez in Practicâ criminali refert p. 144.* Ipse verò approbat, & merito. Nam si scandalum absit, necessitas verò adsit, nec ultrò ingerat se, non apparet ratio, cur petentibus negare debeat Sacramenta, cum seipsum proderi non teneatur, & suspicandi ansam præbere ignorantibus, cur præter morem nolit Sacramenta conferre. *V. Suar. de Censuris disp. xi. n. 15. & sequ. Avila par. 2. Disp. 6. dub. 2. Escobar Tract. 1v. Exam. 2. de Excommun. nu. 14. Fagund. l. 2. in l. Prac. Eccles. c. 5. n. 15.*

V. Si infirmus aliquis negligentia, vel incuria parochi sine confessione, & sacro Viatico moriatur, deponendum esse tradit *Glo. in c. Officium. V. sine confessione de off. Archipr.* quia reum se facit animæ defuncti, *c. presb. 16. q. 6.* Idem faciendum, si puerum in necessitate baptizare noluerit, isque non baptizatus moriatur *c. quicumque de Consec. D. 4.* *Lopez tamen in Practicâ suâ*

6. 46. pag. 130. ait, vidisse se semper eiusmodi delicta suspensionis & incarcerationis pœnâ castigari. *Navar. autem Consil. 13. tit. de pœnis*, arbitrariam pœnam suadet. *Piassec. par. 2. c. 3. n. 22. Possavin. l. cit. c. 5. n. 8. & sequ.* qui modû agendi cum infirmis c. 13. addit.

VI. Rectores ecclesiarum, & Parochi ecclesias suas, quando necessitas exigit, ex bonis residuis sibi reparare tenentur, iuxta mandatum *Alexandri III. c. de his. de eccles. adif.* quod mandatum innovat *Conc. Trid. sess. 21. c. 7.* additâ novâ provisione, si inopia parochi obster, ut ex proventibus quibuscunque, vel collectis reparatio fiat *Zerola p. 2. V. Parochia n. 6.* In Germaniâ alicubi iniungitur parochis, ut certam pecuniâ summam singulis annis impendant in reparationem sacrarum ædium, de quæ eo rationem reddant in Visitatione. *Piassecius autem pag. 138.* ita moderatur. Si adsit quarta pro fabricâ ex eâ faciendâ sunt expensæ: si non adsit, parochus tenetur, intellige si aliquid commodæ sustentationi super sit, nec consuetudo sit, ut populus faciat, si autem pauper fuerit ad expensas parochiani tenentur, & cogi possunt. Ad conservandam verò domunculam propriam omnino tenetur parochus. *Piassec. par. 2. c. 3. n. 22. Barb. in c. cit. de his.*

VII. Functiones propriæ, quæ à solo Parocho fieri debeant, sunt istæ. 1. Benedictio fontis baptismalis. 2. Sanctissimi Sacramenti delatio, & celebratio Missæ Feria quinta majoris hebdomadæ, & Sabbato Sancto. 3. Benedictio candelarum in die Purificationis B. M. V. 4. Benedictio Palmarum. 5. Processiones per Parochiam: nec absque Parochi consensu ulli regulari permittitur illas dirigere,

ut censuit sacra Rituum Congregatio. 6. Ad Parochos pertinet benedictio Cinerum, quæ primo die quadragesimæ fieri solet. *Vallensis l. 3. tit. 29. §. 2. Piassec. par. 2. c. 3. p. 146.*

VIII. Parochus ex justa causa dispensare potest in præcepto jejunandi etiam præsentente Episcopo, maximè si iudicium medici accedat. Quamvis enim jure ordinario Parochis non comperat potestas dispensandi in votis juramentis, & legibus Ecclesiasticis, possunt tamen dispensare. *Primò* ex commissione Episcoporum, ad quos ut ordinarios alioqui spectat. *Secundò* ex consuetudine & necessitate, quando vel Episcopi procul absunt, & difficilis accessus est, vel quando crebri casus, & quasi quotidiani sunt, ut tempore jejuniorum accidit. Quod extendi debet etiam ad dierum festorum observationem, præceptum audiendi Missam & similia. *Addit Fillucius Tr. 27. c. 6. n. 127.* Iecum ipsis dispensare Parochos posse, quando superior deest, à quo petenda esset dispensatio. *Suar. l. 6. de voto. c. 10. Possavin. l. cit. c. 11. n. 22. Silv. V. dispensatio n. 7. & V. jejunium n. 20. Azor. 1. l. 7. c. 29. Q. 3. Toletus l. 7. c. 3. n. 7. Navarr. c. 21. n. 18. Emman. Sa. V. jejunium n. 9. Manuale Parochor. Donellani pag. 171. & seq.*

IX. Parochi ordinaria potestas non extendit se ad excommunicationem ferendam, & alias Censuras in Ecclesia usitatas. Est communis DD. sententia, è quibus *Navarr. c. 27. n. 5.* Causa, inquit, efficiens excommunicationis potest esse Papa, & omnes alii Prælati, etiam minores Episcopis, quales sunt Abbates & Præpositi, & Priores Ecclesiarum Regularium, ac sæcularium, nec non delegati eorum. At verò Abbates, Rectores

Rectores, & Parochi simplicium Ecclesiarum non possunt excommunicare suos Parochianos jure communi, neque specialiter neque generaliter. Ratio. Quia excommunicandi facultas non oritur ab ordine, sed est pars jurisdictionis fori externi, juxta *Glo. receptam in c. Transmissam de elect.* Possunt tamen prædictam potestatem habere ex consuetudine præscriptâ secundum *Clement. c. duo simul & c. Cum contingat. de fo. comp. Abb. in c. sacerdos. de offic. Ordinarii.* Denique Parochus subditos suos exhortari quidem serio potest, ac debet, ad audiendam missam diebus Dominicis, & Festis, non debet tamen cogere, ut illam in Parochiali Ecclesia audiât, *Barb. in Extrav. Vicer. de judicis. Sylv. v. Missa §. 2. n. 5. Zetrola par. 2. v. Parochus p. 118 & Piasecus par. 2. c. 3 p. 157.* adductis summorum Pontificum Declarationibus explicat: quin etiam *pag. 154.* monet, pro administratione Sacramentorum, & pro sepultura nihil exigendum esse, salva tamen consuetudine, ubi ea obtinuit. *Con. Trid. Sess. 22. Decreto de observandis & Postremò nõ. 2. audum ex declar. at. Con. Trid. Sess. 24. c. 4. n. 9.* ne quidem ab Episcopo populum cogi posse ad audiendam missam & concionem in Ecclesia parochiali, nec pueros ad discendam doctrinam Christianam, etiamsi hoc fieri voluerit in oppidis, villis, aut aliis locis extra civitatem. Idem de confessione dicendum, quam cuilibet habenti privilegium, aut facultatem facere parochiani possunt. *Clem. dudum de sepult. Extrav. inter cunctas de privileg. Fill. tr. 7. c. 8.* Quid si, inquis, Episcopus prohibeat subditis audire Missam in Ecclesiis Religiosorum, tenenturne obedire? *R. r. Archid. obediendum esse. arg. c. quid ergo 11. Q. 3.*

Licet malè faceret, tollendo pias consuetudines cum scandalo populorum: cum etiam *S. Gregorius* permiserit Sacerdotes chrismare ad scandalum tollendum. *6. pervenit. dist. 95.* Contrarium *Sily.* asserit, videl. non esse obediendum, nec Episcopum id justè præcipere posse, quod consuetudo audiendi Missam apud regulares auctoritatem habet à superiore Episcoporum, id est, summo Pontifice. Addit *Fagundes. l. 2. in Prac. primo Eccles. si excommunicationem addat, fore nullam.*

X. Quæritur, an ubi populus multus est, & rector Ecclesiæ sufficienter datus, teneatur populo diebus Festis præter Missam ordinariam, aliam matutinalem curare, pro iis nimirum qui propter occupationes suas ordinariè non possunt interesse. Dicendum, non teneri, ubi non est peculiaris institutio primissarii: neque id necessario postulat aliquorum impedimentum, qui ab ordinario sacro arcentur: quia ejusmodi necessitas obligationem extinguit. Quod ergo in *Con. Trid. Sess. 21. c. 4.* statuitur, ut ubi unus Sacerdos non sufficit populo numeroso, plures adjungantur, secundum antiquos Canones accipiendum est, & consuetudini deferendum. *Zypæus in Resp. 1. l. 3. de Parochiis.* Quod verò *Dominicus Soto* vult, ut pro subjectis sibi quotidie Missam celebret, nullâ videtur lege sancitum, & occasionem præbet multorum peccatorum, si indigni celebrent. Nec consuetudo suffragatur. Unde sufficere cenleo, si diebus Dominicis, & Festis id faciant, loquendo de ordinariis Missis. Nam de anniversariis & similibus nihil certi præscribi potest. *Navar. cap. 25. num. 135. Fill. tr. 5. n. 174. Toletus l. 5. cap. 5. num. 3. Barb. summa A. post.*

post. Decis. Collect. 555. Rossev. loco cit. cap. 2.
num. 4.

§. IV.

De Coadjutore Parochi.

I. Coadjutor temporalis dari potest & solet Parocho, propter infirmitatem animi vel corporis, quâ inutilis redditur & impotens ad præstandum officiû. Dare illum Episcopi est. Neque enim convenit beneficio privare illum, qui nullâ tuâ culpâ deficit. Causæ explicantur in *tt. 6. De Clerico agrotante l. 3. Decretal. & l. 6 eod.* Unde colligimus dandum esse Coadjutorem Parocho leproso, paralytico, amenti, vel furioso: denique illiteratis, & imperitis, qui aliâs honestæ vitæ sunt. *Con. Trid. Sess. 21. c. 6.* Non minus sufficiens causa censetur, si populus multum creverit, ita ut unius hominis industria minimè suffectura videatur: quanquam *sacra Concilii Trid. Congregatio*, Rectorem Ecclesiæ in prædicto casu dicat, non cogi ad erigendam coadjutoriam, sed ad constituendum tot Sacerdotes, quot sufficiunt Ecclesiæ Sacramentis administrandis. *Conc. Trid. Sess. 21. c. 4. Lancelot. l. 1. tt. 16. Canis. l. 1. tt. 23. Barb. p. 196. Garz. de benef. par. 4. c. 5. Gambar. de off. legati à latere l. 5. tt. de Coadjut.*

II. Illiterati autem & imperiti censentur, qui inhabiles sunt ad præstandum ea, quæ curatis ex officio incumbunt: quod magis usu, & experientiâ, quàm examine prævio, vel ubi hoc omittitur vulgi opinione, ac commentatione discernitur. *Ign. Lopez. in pract. c. 21.* Quamobrem permittitur etiam Episcopis ad examen revoca-

re Parochos jam institutos. Nam revera contingit, ut cum tempore non vitâ tantum, sed doctrinâ quoque deficiant. Ita censuit *Sacra Congregatio* in quadam *Placentina* 26. *Aug. 1628.* Capellanum semel quoad scientiam approbatum non esse iteratò examinandum tradit. *Barb. in Coll. decis. Apost. n. 97. V. Laym. l. 5. tt. 6. c. 11.*

III. Episcopus non tantum ex permissione Concilii Trid. potest Coadjutorem dare Parocho, in casibus supra enumeratis, sed etiâ de præcepto tenetur, & sub peccato mortali, ut apud *Barbosam Sancius* loquitur. Agitur enim de salute & profectu animarum, quibus non minor cura debetur, ne pereant, quàm ovibus suis pastores mundani adhibere solent, qui nunquam permiffuri sunt, ut vel omninò deserantur, vel ab imperito ductore regantur. *O Pastor, & idolum deserens gregem! Zachar. 11. v. 17.*

IV. Possitne ab Episcopo Coadjutor assignari Parocho cum jure succedendi, in dubio est? Non posse censeo, nisi à summo Pontifice dari juxta *c. Nulla de concess. præb. ubi Concil. Lateranense.* Nulla inquit, Ecclesiastica ministeria, seu etiam beneficia, vel Ecclesiæ tribuantur alicui, seu promittantur, antequam vacent. *Additur causa.* Ne desiderare quis mortem proximi videatur, in cujus locum & beneficium se crediderit successurum. Cum enim in ipsa *seriam gentilium* legibus inveniat inhibita, turpe est, & divini plenum animadversione judicii, si locum in Ecclesia *DEI* futuræ successione expectatio habeat, quâ ipsa *seriam gentiles* condemnare curarunt. *Ita Concil. Later.* Insuper promissiones factæ de Ecclesiis nondum vacantibus, sed vacaturis inanes sunt
I
atque